

ĐÃ ĐẾN LÚC VIỆT NAM TÌM KIẾM NHỮNG NHÀ ĐẦU TƯ MỚI THAY VÌ CHỜ ĐỢI VỐN FDI LỚN HƠN

Số liệu mới nhất từ Tổng cục Hải quan cho thấy Việt Nam có thặng dư thương mại khoảng 2,1 tỷ USD trong tháng Tám, làm cho tổng giá trị trong tám tháng đầu năm lên tới 4,6 tỷ USD. Đây là mức cao kỷ lục trong nhiều năm. Cho rằng cách mọi thứ đang diễn ra, cân bằng thương mại của Việt Nam trong cả năm sẽ là tích cực. Nếu kịch bản này diễn ra, nó sẽ đánh dấu năm thứ ba liên tiếp nước này đã đạt được thặng dư thương mại.

Thặng dư thương mại là một yếu tố rất quan trọng để Việt Nam giữ hình ảnh hiện tại của mình tích cực. Cần lưu ý rằng hầu hết các nước đang đối phó với cuộc khủng hoảng tài chính hiện tại - như Argentina, Thổ Nhĩ Kỳ, Venezuela hay Indonesia - phải đối mặt với tình trạng thiếu hụt trong số dư hiện tại của họ. Trong bối cảnh lãi suất tăng cao trên toàn cầu, các nhà đầu tư nước ngoài sẽ tích cực bán trái phiếu của các quốc gia với một tài khoản tiêu cực hiện tại.

Nó không phải là khó khăn để chỉ ra lý do tại sao cán cân thương mại của Việt Nam thiết lập một thặng dư kỷ lục trong tháng Tám. Thặng dư là do sự đóng góp của các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài (FIEs), hay cụ thể hơn, Samsung, với sự ra mắt sản phẩm mới của mình (Galaxy Note 9). Hoa Kỳ và Trung Quốc là hai người mua điện thoại và linh kiện lớn nhất được sản xuất tại Việt Nam.

FIEs che khuất những rủi ro tiềm ẩn trong nền kinh tế trong nước

Kinh tế Việt Nam đã tăng 6,81% trong năm 2017 và có khả năng đạt được tốc độ tăng trưởng cao hơn trong năm nay. Trong khi Samsung là động lực chính của tăng trưởng kinh tế trong năm 2017, Formosa và Nhà máy lọc dầu Nghi Sơn sẽ đảm nhiệm vai trò này trong năm 2018. Năm ngoái, Samsung đã đầu tư hơn 5 tỷ USD vào Việt Nam. Trong khi đó, bắt đầu từ năm nay, Formosa và Nhà máy lọc dầu Nghi Sơn sẽ hoạt động với công suất 100%.

Hầu như tất cả các động lực chính trong tăng trưởng kinh tế của Việt Nam là FIE. Vậy thì, động lực thúc đẩy đà tăng trưởng cao trong năm 2019 sẽ là động lực gì? Cho đến nay, không có câu trả lời nào được tìm ra. Vậy thì, làm thế nào để Việt Nam có thể giữ cho tăng trưởng kinh tế của mình mạnh mẽ trong một thời gian dài theo mục tiêu mà bà đang nhắm tới?

Quay lại câu chuyện về cán cân thương mại, toàn bộ giá trị thặng dư đến từ các FIE. Ngược lại, các nhà sản xuất trong nước luôn bị thâm hụt. Như thể hiện trong biểu đồ dưới đây, trong khi FIEs đang đạt được một thặng dư lớn hơn và lớn hơn, thâm hụt các công ty trong nước chạy lên ngày càng nghiêm trọng hơn. Tuy nhiên, vấn đề có lẽ không đơn giản như vậy. Chúng tôi biết rằng thặng dư do các FIE đăng ký không nhất thiết phải mang lại tiền thật Việt Nam. Đó là bởi vì dòng tiền cho hầu hết các dự án FDI chạy qua trung gian: trụ sở công ty ở nước ngoài. Tuy nhiên, thâm hụt được ghi nhận bởi các nhà sản xuất trong

nước gần như chắc chắn là tiền thật. Vì lý do này, nhu cầu ngoại tệ tại Việt Nam có xu hướng tăng theo thời gian, và nếu không bù đắp bằng các dòng tiền khác như đầu tư gián tiếp nước ngoài hoặc kiều hối, giá trị tiền đồng sẽ phải đối mặt với áp lực giảm trong dài hạn. Do đó, thực tế là nền kinh tế thiếu yếu tố trong việc duy trì đà tăng trưởng cao và đồng tiền của chúng ta sẽ luôn dưới áp lực phá giá là những rủi ro tiềm ẩn cho Việt Nam trong tương lai.

Một giải pháp toàn diện cần thiết trong một thời gian dài phía trước

Không thể phủ nhận, FIEs đã là động lực chính của nền kinh tế Việt Nam. Tuy nhiên, đất nước không thể dựa vào chúng mãi mãi. Bên cạnh những vấn đề như môi trường, thuế hoặc giá trị gia tăng nghèo, đã được phân tích nhiều lần bởi các chuyên gia tại các hội nghị khoa học khác nhau, điều đầu tiên Việt Nam cần lưu ý là bản thân các FIEs bị hạn chế. Việt Nam sẽ khó tìm được Samsung hoặc Formosa thứ hai trong tương lai gần. Nó có thể mất một thời gian cho đến khi đất nước quản lý để tìm thấy một.

Đây cũng là vấn đề mà Thủ tướng đưa ra. Kịch bản mà nhiều người mong đợi là các tập đoàn tư nhân địa phương sẽ dần dần thay thế FIE trong thời gian tới. Để có một lực lượng ưu tú của các công ty tư nhân, Chính phủ phải áp dụng một giải pháp toàn diện, mang tính đột phá trong việc quản lý nền kinh tế.